Дәріс 12. Көркемөнер музейлері

Дәріскер: т.ғ.к., доцент Қ.Б. Баудиярова

МАҚСАТЫ

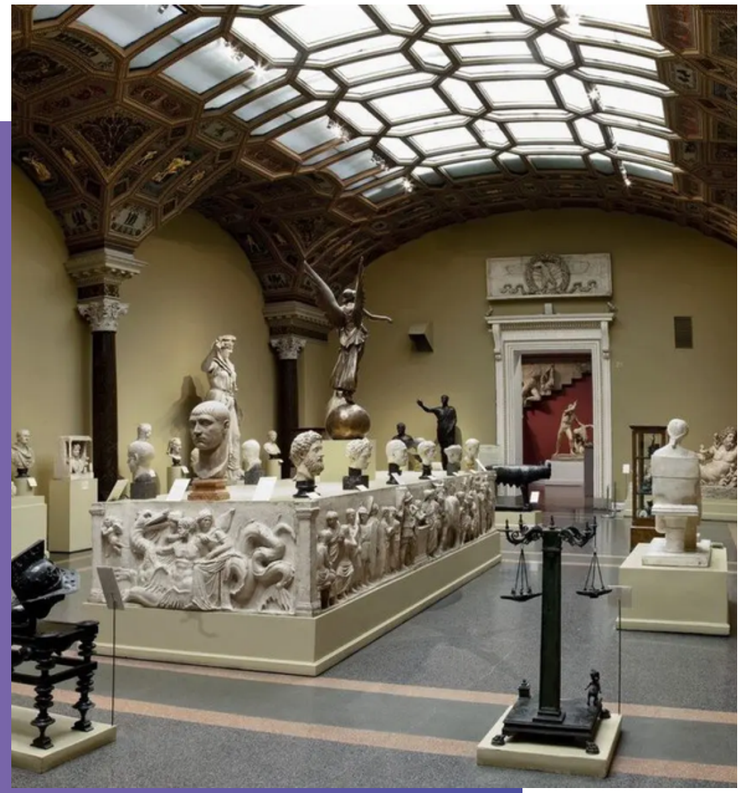

Студенттерге көркемөнер музейлерінің мәні мен ерекшеліктерін түсіндіру, әлемдік және Қазақстандағы ірі көркемөнер музейлері туралы білім қалыптастыру, мәдени мұраны сақтау мен насихаттауда музейлердің рөлін ұғындыру.

ЖОСПАР

- КӨРКЕМӨНЕР МУЗЕЙЛЕРІНІҢ ПАЙДА БОЛУ ТАРИХЫ
- МУЗЕЙ ҚЫЗМЕТІНІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ
- ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ КӨРКЕМӨНЕР МУЗЕЙЛЕРІ

ПАЙДА БОЛУ ТАРИХЫ

Көркемөнер музейі — бейнелеу өнері туындыларын (сурет, мүсін, графика) жинақтап, сақтайтын және көпшілікке ұсынатын мәдени мекеме. Ол қоғамға эстетикалық тәрбие беріп, ұлттық және әлемдік өнерді таныстыруға қызмет етеді.

Көркемөнер музейлерінің қалыптасуы ежелгі өркениеттерден бастау алады. Ежелгі Грекия мен Римде өнер туындылары ғибадатханаларда және қоғамдық орындарда сақталған. Қайта өрлеу дәуірінде Еуропада жеке коллекциялар кең таралып, аристократтар мен бай адамдар өнер туындыларын жинай бастады. XVIII–XIX ғасырларда алғашқы қоғамдық музейлер ашылып, олар халыққа қолжетімді бола бастады. Бұл кезеңде музейлердің басты мақсаты – өнерді сақтау, зерттеу және көпшілікке көрсету болды.

ЕРЕКШЕЛІГІ

- Бейнелеу өнеріне бағытталған
- Эстетикалық тәрбие береді

- Өнерді түсінуге көмектеседі
- Басқа музейлерден өзгеше

МУЗЕЙ ҚЫЗМЕТІ

Музей қызметі бірнеше негізгі бағыттардан тұрады. Біріншіден, ғылыми-зерттеу жұмысы – музей қорындағы экспонаттарды зерттеу, олардың тарихын анықтау. Екіншіден, коллекция қалыптастыру – жаңа экспонаттарды жинақтау және сақтау. Үшіншіден, экспозиция ұйымдастыру – көрмелер арқылы ақпаратты көрерменге жеткізу. Төртіншіден, ағартушылық қызмет – экскурсиялар, лекциялар және білім беру бағдарламалары арқылы қоғамға мәдени білім беру.

ЭКСПОЗИЦИЯ ЖӘНЕ ЭКСПОНАТ

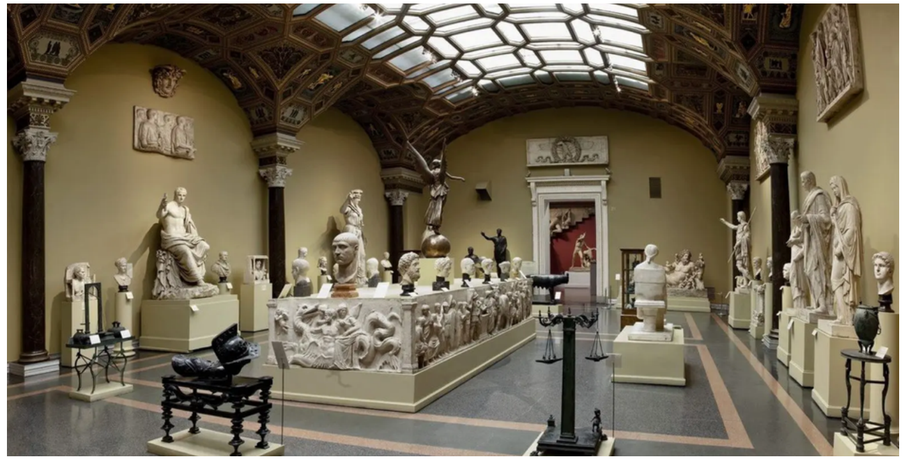

- Экспозиция — музейдегі экспонаттарды белгілі бір ғылыми және көркемдік жүйемен орналастыру арқылы жасалған көрме.
- Экспонат — тарихи, мәдени немесе көркем құндылығы бар және көрмеге қойылған нақты зат.
- Экспозицияның негізгі мақсаты — келушілерге ақпаратты түсінікті әрі әсерлі түрде жеткізу.
- Экспонаттар арқылы белгілі бір кезең, оқиға немесе өнер бағыты таныстырылады.
- Экспозиция логикалық құрылыммен, тақырыптық байланыспен ұйымдастырылады.
- Ол көрерменге білім беріп қана қоймай, эстетикалық әсер қалдырып, қызығушылық тудырады.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МУЗЕЙЛЕР

Қазақстанда көркемөнер музейлері мәдениетті сақтауда маңызды орын алады. Ең ірі музейлердің бірі – Әбілхан Қастеев атындағы мемлекеттік өнер музейі. Бұл музейде қазақ және әлем өнерінің бай коллекциясы сақталған.

Сонымен қатар, еліміздің әр өңірінде аймақтық көркемсурет музейлері жұмыс істейді. Олар ұлттық өнерді насихаттап, жас суретшілердің шығармашылығын дамытуға ықпал етеді.

ӘБІЛХАН ҚАСТЕЕВ АТЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ӨНЕР МУЗЕЙІ

- Әбілхан Қастеев атындағы мемлекеттік өнер музейі — Қазақстандағы ең ірі өнер музейлерінің бірі. Ол 1935 жылы Қазақ мемлекеттік көркемсурет галереясы ретінде құрылған. 1976 жылы жаңа ғимаратқа көшіріліп, қазіргі атауын қазақтың белгілі суретшісі Әбілхан Қастеевтің құрметіне алды. Музей жылдар бойы ұлттық және әлемдік өнер туындыларын жинақтап, Қазақстан мәдениетінің маңызды орталығына айналды.

- Музей құрылымы бірнеше негізгі бөлімдерден тұрады. Олар: Қазақстан бейнелеу өнері бөлімі, орыс және шетел өнері бөлімі, сәндік-қолданбалы өнер бөлімі және заманауи өнер бөлімі. Сонымен қатар, музейде ғылыми-зерттеу, реставрация және экспозиция ұйымдастыру бөлімдері жұмыс істейді. Бұл бөлімдер музей қорын сақтау, зерттеу және көпшілікке таныстыру қызметін атқарады.

КӨРМЕ ЖӘНЕ АРТ-МЕНЕДЖМЕНТ

Арт-менеджмент — өнер саласындағы жобаларды, көрмелерді және мәдени іс-шараларды ұйымдастыру мен басқару үдерісі.

Көрмені ұйымдастыру – күрделі процесс. Ол жоспар құрудан басталып, бюджет есептеуді, қаржыландыру көздерін табуды және маркетингтік стратегия жасауды қамтиды. Сонымен қатар, экспонаттарды таңдау, оларды сақтандыру, көрмені монтаждау және PR-кампания ұйымдастыру маңызды. Қазіргі уақытта арт-менеджмент пен галерея бизнесі дамып, өнер туындыларын сату, арт-нарықтағы қатынастарды реттеу маңызды бағытқа айналды.

БАҚЫЛАУ СҰРАҚТАРЫ:

- КӨРКЕМӨНЕР МУЗЕЙІНІҢ БАСҚА МУЗЕЙЛЕРДЕН АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ НЕДЕ?
- МУЗЕЙ ІСІНІҢ НЕГІЗГІ ФУНКЦИЯЛАРЫН АТАҢЫЗ.
- ЭКСПОЗИЦИЯ ЖӘНЕ ЭКСПОНАТ ҰҒЫМДАРЫНА АНЫҚТАМА БЕРІҢІЗ.
- МУЗЕЙ ЭКСПОЗИЦИЯСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ПРИНЦИПТЕРІ ҚАНДАЙ?
- КОЛЛЕКЦИЯНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚАЛАЙ ЖҮЗЕГЕ АСАДЫ?

ПАЙДАЛАЛЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- 1. Шулепова Э.А. Основы музееведения. М., 2005.
- 2. Заболотная И.В., Музееведение. М. 1994.
- 3. Юренева Т.Ю. Музееведение. М., 2006.
- 4. Музейная экспозиция. Теория и практика. Искусство экспозиции. Новые сценарии и концепции. – М., 1997.
- 5. Искусство музейной экспозиции и техническое оснащение музеев. – М., 1985.
- 6. Майстровская М.Т. Очерк развития современного экспозиционного дизайна (музеи искусств) // Музееведение. На пути к музею XXI века. - М., 1989.

